Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 95 (10.478). Львів, неділя 3. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Відрадна подія.

Поворот трьох українських послів до українського клюбу.

Незвичайно мило вразила нас вістка про те, що три посли: Мохнюк, Тимощук і Павлюк, які свого часу виступили були зі складу українського соймового клюбу та стали „дикими“, на днях зголосили свій поворот до клюбу.

Перед нами слідуюча заява названих послів: „До Українського Посольського Клюбу.

ми уважаємо, що єдиною відповідю повинно бути — обєднання всіх живих народніх сил, а через те зголошуємо свій вступ до Українського Клюбу. — Варшава, Сойм 24. IV. 1925 р. І. Павлюк, Ю. Тимощук, В. Мохнюк“.

Українська соймова і взагалі парляментарна репрезентація таким чином скріпилася. Писати про значіння того факту багато не приходиться, бо воно очевидне і самозрозуміле.

Колись одноцілий і сильний внутрішнім обєднанням український клюб почав був розкладатися та слабнути в свому нутрі. Що на тлі парляментарної, політичної праці та на тлі тактики могли назрівати в ньому деякі навіть досить глибокі ріжниці думок, це самозрозуміле і зовсім природне. Могли повстати і великі ідеольоґічні та програмові ріжниці, що теж зрозуміле. І через те нпр. виступ зі складу українського клюбу послів, що стали на платформі комунізму та рівночасне їх заснування комуністичної фракції вправді ослабило український клюб чисельно, але не мало і не могло мати ніякого впливу на його внутрішню консолідацію.

Ясно, що комуністам, які раз вже стали на становищі чисто клясової політики, не могло бути по дорозі з національною українською репрезентацією, для якої головну ролю грала національна сторінка а далі національні та соціяльні інтереси всього народу, а не одної тільки кляси.

Зовсім инша справа з названими трьома послами. Вони покинули були клюб без жадної сякої такої льоґічної причини і таким кроком ослабили його не тільки чисельно, але й причинилися до підірвання його престіжу назовні, що знова не могло не відбитися на внутрішній силі клюбу. Їхній вчинок був тим більше дивовижний, що покинувши ряди, вони не створили ніякої фракції ані не пристали до якоїсь вже істнуючої в соймі зорґанізованої групи, а ходили самопас. Очевидячки, що така ситуація не могла причинитися ні до їх популярности ні до піднесення престіжу цілої української посольської репрезентації.

Через те слід повитати їх теперішній вчинок. Видно, що в них зрозуміння загально-національного інтересу взяло перевагу над особистими амбіціями чи якимись иншими причинами, що спонукали їх були до попереднього їх виступу. Цим своїм поступком вони доказали, що серед українського народу не сміє бути ніяких роздорів ні непорозумінь в обличю спільної загальнонародньої небезпеки. Вона затирає всякі ріжниці поглядів в імя спільного добра.

Навівши мотиви свого повороту на лоно клюбу, названі посли підкреслюють, що „єдиною відповідю“ на наступ „повинно бути обєднання всіх живих народніх сил“. Гарно сказано!

ні не будемо сумніватися у реальній вартости наших власних плянів і намірів. Нам треба памятати, що тільки при міцній консолідації дасться проводити в життю принціп: один за всіх а всі за одного. Наведені в декларації мотиви саме й потверджують цей принціп і зміряють до нього.

Поступок названих послів має своє значіння і додатний вплив не тільки на українські маси, в першу чергу на українських виборців, але він є відрадним фактом також і з огляду на польських політиків, яким ослаблення парляментарної репрезентації було все на руку і які внутрішні непорозуміння у нашому клюбі завжди демаґоґічно використовували.

Ми не бажали би нічого більше понад те, щоби цей вчинок названих послів дав почин до тим тривкійшої консолідації наших національних сил у нутрі самого українського клюбу і, очевидно, щоби він послужив гарним зразком для наших красвих національних партій задля їхньої консолідації. Надіємося, що вчинок названих послів не остане без відгомону в нашій розбитій суспільности. В. М.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

Політичні новини.

Німецькі внутрішні справи.

Державний канцлер Лютер мав двогодинну розмову з новим президентом Гінденбургом. Покищо не рішено питання, чи теперішній кабінет зголосить свою димісію; імовірно ні. Державну присягу складе Гінденбург 11. мая мабуть не в парляменті, а в палаті президента республики, щоби оминути небажаних демонстрацій опозиції. Ходять чутки, що деякі націоналісти є вже розчаровані своїм кандидатом, тому, що він виявив ясно свою волю не піддаватись ніяким партійним впливам. Покищо не передбачається можливість конфліктів. Гінденбурґ не торкнеться ні справи зміни державного прапора, ні основ конституції. Найважлчвійша справа: становище німецького уряду в закордонній політиці, найбільше неясна. Невідомо, чи Гінденбурґ поставиться неґативно до ґарантійного пакту, чи дасть себе переконати канцлером у напрямку спільної лінії.

Неясність у сфері закордонної політики в звязку з вибором Гінденбурга панує надалі в Англії. Рейтерове бюро бере на себе ролю передавати мирний настрій офіціяльних англійських кол. Не диво, що анґлійському послові в Берліні льордові Абернон підсувають ролю прихильника в аґітації за Гінденбурґом. Ясно, що Анґлію найбільше цікавить фінансова справа. Якщо Німеччина не має наміру вивертати верх дном основ свого економічного ладу, то можна буде з нею порозумітись. Особа Гінденбурґа є запорукою, що в Німеччині не повторяться болгарські події.

Становище орґану Мілерана.

Характеристичне те, що орган б. президента французької республики, Мілерана „Авенір“ (Майбутність) не вважає приходу Гінденбурґа загрозою республиканського ладу. Гінденбурґ буде, на його думку, приневолений більше рахуватися зі своїми словами, ніж до цього часу. Хоча він є ворогом міжнародньої економічної санації Доза, проте не зможе різко змінити дотеперішньої політичної лінії Німеччини у закордонній політиці. З огляду на витворену ситуацію в Німеччині та Франції завданням політиків обох держав є зміцнити добрі настрої між народніми масами, щоби оминути війни.

Голос Італії в справі Болгарії.

Згідно з телеграмами з Риму, Муссоліні мав у чемній, але енерґійній формі заявити сербському урядові, що Італія не згодилася би на ніяку інтервенцію Сербії в Болгарії, тим більше, що европейські симпатії є на боці Болгарії. Одночасно приходять звістки з Білгороду, що болгарський посол був на авдієнції у сербського премієра Пашіча, якої вислідком мало бути ствердження, що давні взаємини між Сербією і Болгарією мають лишитись незміненими.

Напруження в Портуґалії.

На місце димісіонованого міністра війни прийшов новий Мімоза Гуерра, славний з африканської війни. Дарма, що реакційний замах не вдався, напружена ситуація продовжується: стан облоги та цензура преси не знесена. Президент республики Тейксейра Гомез зголосив свою димісію, одначе демократична більшість 106 голосів проти 14 у парляменті не прийняла її до відома. По переговорах з окремими делеґатами, висланими до нього, він згодився залишитись в уряді надалі.

Сойм.

Живійше темпо буджетової дискусії.

Посвяточні засідання польського сойму спершу не викликували помітнійшого зацікавлення не лише серед громадянства, але й серед самих „законодавців“. Сойм опустів, хоч на порядок нарад найшовся буджет. Аж голоси представників „чужоплеменців“ та виступ нового міністра освіти проф. Ст. Грабского вніс більше життя в млаві наради сойму.

Після промов Здзеховского, Ґломбінського, Рудзінського, Барліцкого, Керніка і Райха, 25. квітня прийшов до голосу представник Українського Клюбу пос. Павло Васильчук. Він зазначив, що сьогорічний буджет нічим не ріжниться від попереднього, він є буджетом мілітарної й поліційної держави. Маршалок звертає увагу, що можна критикувати уряд, але не державу. Пос. Васильчук продовжав: Буджет є протиселянський. Ніякий демократ не лише з причин політичних, але й суспільних та господарських брати за нього відповідальности не може. Уряд родини Грабских є визначно реакційний. На українських землях податкова система довела до голоду. Кольонізація, масові арешти, недостача відбудови краю, невиконання язикових законів і т. и. — ось що є прикметою цього уряду. Рішаючі чинники роблять основну помилку, коли в українській і білоруській справі не хотять добачувати квестії, що далеко виходить поза границі Польщі. П. Туґут нічого не зробив своєю присутністю в уряді. Є він такий самий, як инші члени уряду. І він є за асиміляцією українського народу і за державною та територіяльною уніфікацією. Проти поведінки польського уряду і польського режіму Українці мусять протестувати перед цілим світом. Українці не дозволять трактувати національного руху як руху комуністичного. Українці є народовцями і борються за свої національні права. Останні арешти є провокацією, зверненою проти всього українського народу. Відповідю на цю огидну провокацію буде одноцілий український національний фронт. З принціпових причин і з огляду на політику уряду, Український Клюб голосуватиме проти буджету.

Цікавою була теж промова пос. Бриля (Хлопський Союз), який зазначив, що уряд зовсім не інтересується хліборобством, а за те всіми силами віддержує промисл. Перед промислом відкриті двері Польського Банку, Банку кр. Го-

сподарства, ПКО. і инших інституцій. Для дрібного хліборобства створено Рільний Банк та це є тільки фікція кредитової інституції. Рільний Банк є кредитовою інституцією, але інституцією ф і н а н с о в о - п о л ь с ь к о ю. Тільки той одержить кредит, що внесе подання через добре баченого посла. Инших подань не береться на увагу. Кредити одержують і посли, між якими були й політичні обманці, що посередничили в створенні нафтового картелю для чужих капіталістів. Напр. пос. Шидловскі одержав від нафтового картелю значну суму. Село заплатило податки в 90 проц., не заплатили лише промисловці й обшарники. Премієр обіцяв забирати від промисловців і обшарників акції і землю за залеглі податки, але досі цього не зробив, не вніс відповідного проєкту до сойму.

В окраїнній політиці нема програми, є лише латанина, а до латанини п. Тугута не маємо довіря. Є якийсь тріюмвірат: Тугут, Ратайскі, до яких в останньому часі прийшов третій східний мудрець п. Ґрабскі. Вину за лиху адміністрацію несуть теж соймові сторонництва, які політично скорумпували адміністрацію, обсаджуючи її своїми людьми. Урядник не може бути політичним, мусить бути виконавцем права і нічим більше. Одним з найгірших ділянок адміністрації є поліція, особливо та, що істнує на селі. Скарбова адміністрація є дуже сувора, коли йде про найбіднійше населення, яке не вміє боронитися. Що до ділянки с п р а в е д л и в о с т и, то селянин в Польщі утвердився в думці, що в с у д і н е м о ж е з д о б у т и с п р а в е д л и в о с т и. Навіть п. Ґломбіньскі мусів признати, що суди не стоять на висоті заздання.

Бюрократія міністерства земельних реформ є здеморалізована безчинністю. Військо має на чолі дуже енерґійного ґенерала, який не вдоволяється своєю ролею, але відбирає хліб п. Скшиньскому. В Польщі нема самоврядування, а те, що було, знищено перед кількома літами. Коли село, що становить 70 проц. населення, не має довіря до держави, то на ніщо не придається самохвальба п. Сікорского, що маємо 4 міліони вимуштруваних вояків. Найвищий час, щобя той настрій на селі змінити.

Пос. Т а р а ш к е в и ч (Білоруський Блюб) висміває оптимізм премієра, який не бачить, що з кожним днем є гірше. Село убожіє і тому може стати тереном комуністичного руху. Той стан має своє джерело в політичних умовинах. Заграбано величезні білоруські й українські полоси, а тепер Польща не може їх страввити. (Голос на правиці: Що це значить? Ми взяли тільки своє). До того пересвідчення приходить тепер весь буржуазний світ, який пхав Польщу вперед. Хто слідкує за публичною думкою в Англії, знає, що вся Англія однозгідним голосом кричить, що Польща не повинна посідати тих земель (великий гамір на правиці, оплески на українських і білоруських лавах). Пос. П у ж а к*) (ППС): Але Англія має прецінь сама свої к о л ь о н і ї! (Іронічні оплески Українців і Білорусинів). Пос. Т а р а ш к е в и ч: Я вдячний п. Пужакові, що мені доміг так знаменито. Очевидно, Англія є дволична, коли говорить про неслушне посідання Польщі, а забуває про свої кольонії. Але й панове з ППС. є такі самі, коли розхиляються за Естонією і Ґрузією, а мовчать про те, що Франція або Еспанія насилує права народів в Мароку (гамір на лівиці, сварка між Пужаком і українськими та білоруськими послами). На „кресах“ масові арешти. В самій Новгородщині переведено 1.386 трусів. З а к о н и є п а р а в а н о м, з а я к и м л ю д о ж е р ч о м о р д у є т ь с я ц і л і н а р о д и. (Пос. П. Васильчук: Ганебна масакра!).

Приноровлювано т о р т у р и, видирано нігті, обтинано груди жінкам (гамір на лівиці. Голоси на лівиці: Що на те міністер? Сидить і мовчить. Міністер—другий Мурашко!—Голоси на правиці: То все наклепи, брехня, фальш!—Инший голос: М а л о т о г о! (себ-то катування). Пос. Воєвудзкі: Мало того? Ти каналіє, худобино!) Уряду нема тут, на міністерських лавах, але урядом є Мурашко. Суди будуть розглядати і розсуджувати, але ми до провокаційних судів не лише не маємо довіря, але навіть пошани. Ми прийшли до сойму, щоби співпрацювати льояльно, але ми були наївні, обманюючи себе, що обовязують трактати і конституція.

П о с. Ф і д е р к е в і ч (незал. хлопська партія) обговорює земельну реформу, кажучи дослівно: „Земельну реформу можна перевести тільки в той спосіб, що відбереться поміщикам землю і без викупу віддасться селянам. Поклонники правовости називають це більшовизмом, але що мене обходить, як вони то називають“. Зарядження п. Тугута є такі, що десятки тисяч людей всаджується до вязниць. Народ вже досить має тієї цивілізації, яка спочиває на панських фільварках і товстих черевах пралатів. По вязницях сидять робітники, молодь, а навіть діти нібито за комунізм. Предложений буджет є буджетом правиці, а ми, селяне і робітники, ухвалимо буджет тільки тоді, коли буде наш селянський уряд.

Пос. С к р и п а (комун. фракція): Промисл СРСР. в р. 1920 представляв 15 проц. передвоєнної продукції, сьогодня перевисшує 50 проц. Тимчасом в Польщі правління посідаючих клас доводить до господарської руїни. Уряд п. Грабского, чуючи небезпеку, старається виминути порахунків з працюючою клясою, орґанізує військо, урядників, поліцію, біскупів, ксьондзів і монахів. На будову вязниць має видаватися стільки, що на будову шкіл. П. Сікорскі оголошує цинічні розмови з „Матен-ом“ (пос. Дубановіч: В чию користь ви то все говорите?). В користь працюючих мас, які репрезентую. (Голос на правиці: А в Росії нема складів амуниції?). В Польщі є відносно 5 разів стільки війська, що в Росії. (Голос: То кепські інформації). Міністерство справедливости в боротьбі з комуністами приноровлює середньовічні практики. Чи за комунізм мається катувати людей? (Пос. Попель: Дивіться на Болгарію!). Там, в Болгарії розпукою опанований селянин і робітник хватив за зброю, щоби позбутися короля. На „кресах“ розпукою опановане населення хватає за зброю, щоби боронитися перед катами, які там панують. (Пос. Пане маршалку, прошу прикликати бесідника до порядку. — Голос: Хто є ті кати? — Пос. Балін: Польські урядники.) Української і білоруської справи не можна розвязати инакше, як шляхом приєднання тих земель до СРСР. Вкінці пос. Скрипа ставить внесення на висловлення недовіря урядові.

Так представляється один живійший день з буджетової дискусії.

*) Пос. Пужак є з роду Українець, тепер ренеґат, акліматизований польським соціялізмом. — Ред.

Дяківська орґанізація.

Загальні збори „Самопомічи дяків“ і дяківський конґрес.

В останніх роках зазначилися у нас змагання до орґанізації на професійній основі. Утвердилося пересвідчення, що тільки власна сильна орґанізація може уґрунтувати матеріяльне й громадянське становище поодиноких професій. Після орґанізації вчителів всенародних і середніх шкіл, адвокатів, інжинірів і ґеометрів, лікарів та священиків прийшла черга на дяків, яких орґанізація після довших вагань і менше або більше вдатних спроб

Вол. Дорошенко.

Новини Шевченкознавства

I.

Останніми літами появилося чимало цікавих документів і розвідок про великого українського кобзаря. В своїм часі я мав нагоду згадувати про це на шпальтах „Діла“.*) Тепер хочу звернути увагу шан. читачів на найновійші знадібки в царині Шевченкознавства.

Недавно отсе вийшла в Києві кн. 1—2 журналу „Україна“ — „наукового двомісячника українознавства“ — під ред. акад. Мих. Грушевського, в цілости присвячена Шевченкові. І хоч не містить вона на загал нічого надзвичайного, ніяких ні надто сензаційних матеріялів, ні надто визначних студій над поетом (з цього погляду київські Шевченківські збірники 1915, 1921 і 1924 рр. були замітнійшим явищем), то всеж подає ряд інтересних матеріялів, вісток і спостережень, цікавих і для дослідника й для широкої громади.

Переходячи до огляду змісту Шевченкового випуску „України“, спочатку спинюся на працях, які торкаються творів поета яко таких або подають нові матеріяли до його життя, в вкінці згадаю про розвідки присвячені його творчости.

Тому зачну передовсім від статті акад. С. Є ф р е м о в а „Спадщина Кобзаря Дармограя“ (ст. 10—23). „Кобзар Дармограй“ це псевдонім, що ним, як відомо, підписував Шевченко свої російські повісти. Акад. Єфремов коротко спиняється над цею стороною літературної творчости поета, досі звичайно занедбуваною в писаннях про нього; пробує пояснити її, а вкінці оповідає про долю рукописів і подає їх опис. Завдяки маловаженню російських писань Шевченка їх долею досі майже ніхто не цікавився й довго навіть було невідомо, де вони поділися. Тимчасом були вони в архіві Костомарова, по смерти котрого вдова його передала зятеві свому Котельникову. Котельников у 1918 р. віддав ці рукописи пок. Ф. Вовкові, що мав їх забрати до Києва. Але Вовк не зважився перевозити цю дорогоцінну спадщину в тім непевнім часі й віддав її на сховок до Етнографічного Музею в Ленінграді. Тут і лежали ці рукописи аж до осени мин. року, коли нарешті передано їх до Всеукраїнської Академії Наук у Києві. Мають вони для дослідника творчости Ш. великий інтерес під ріжними оглядами, а передовсім дають змогу остаточно вирішити час їх написання. Річ у тому, що дві з них „Наймичка“ і „Варнак“ вважалися спірними щодо часу їх написання (перша датована 1844 р., друга 1845 р.). Кониський свого часу блискуче доводив (не бачивши їх) фальшивість цих дат. Тепер характер письма й папір навіч доводять, що писані вони разом з иншими російськими повістями вже на засланні, а фальшиві дати поставив на їх Шевченко задля конспірації. На жаль два рукописи (уривок якоїсь драми й повість про безрідного Петруся) затратилися ще перед 1880-ми роками й тому не увійшли в видання „Київської Старини“ 1888 р. Згадане видання, виконане на загал досить поправно, всеж таки не віддає тексту в цілости. Тепер наукове видання захованих ориґіналів стає завданням нашої Академії Наук.

Далі чимало цікавих знадібків до життя й творчости Шевченка приносить довша стаття М и х. Н о в и ц ь к о г о „Шевченко в процесі 1847 р. і його папери“ (ст. 51—99).

Це властиво — „clou“ цілої книжки, стільки тут нового, досі незнаного матеріялу, видобутого з тайного урядового dossier про „Украйно-славянское Общество“, себ то Кирило-методіївське брацтво.

Стаття д. Новицького складається з двох частин: І. Шевченко в процесі 1847 р., II. Шевченкові папери. В першій дано докладний нарис трагічної долі поета в 1847 р., в другій — подано папери, забрані у Шевченка під час арешту. Тут автор, бажаючи дати цілість, крім новоздобутих, передруковує й опубліковані давніше, але недокладно М. Стороженком, В. Щоголевим і М. Грушевським. Це добре, але на мій погляд слід би якось виразнійше відділити нове від старого, иншим напр. друком.

Погляньмож, які саме нові матеріяли подає д. Новицький. Це насамперед в л а с н о р у ч н і а р х е о л ь о ґ і ч н і з а п и с и Шевченка, які він робив, їздячи по Полтавщині й Чернигівщині в 1845 р. з рамени київської археографічної комісії (ст. 69—72). Ці нотатки цікаві не тільки самі про себе, але й тим, що дають нераз цінний коментар до його творів. Далі маємо варіянти двох Шевченкових псалмів (81-го і 149-го) і кілька чужих віршів (Костомарова, О. Афанасьєва-Чужбинського, В. Забіли, Г. Андрузького та В. Александрова). З них досі невідомі були 1-й, 4-й і 5-й.

Крім того маємо ще листи до Шевченка з 1845 р.: Ол. Штрандмана, Ів. Гудовського, Мих. Карпмана, й лист від управи Харківського університету в справі передплати на „Живописную Украину“ з 1844 р. Вкінці кілька урядових документів з 1847 р.: Огляд паперів Шевченка (ст. 88—90) і Дубельтів Огляд і оцінка поезії Ш. з р. 1838—1847 (ст. 90—92), а також переписка 3-го відділу з військовим міністерством у справі Ш. та реєстр його річей, паперів і грошей (ст. 90—92).

(Продовження буде.)

*) Докладний перегляд важнійшої літератури Шевченкознавства за рр. 1914 до 1924 подав я у сьогорічній „Старій Україні“, вип. III—IV. (Огляд цей вийшов і окремою відбиткою під наг. „Шевченкознавство за останнє десятиліття“, Л. 1925 р.).

перед двома роками увійшла в життя. Та проявою незломної волі на шляху організації здобути собі належне становище в громадянстві були доперва останні загальні збори тов. „Самопоміч дяків“. Вистане згадати, що на збори явилося кругло 600 осіб, а в тім понад 550 дяків. Очевидно, масово репрезентовані були дяки тільки з львівської архідієцезії. Зі зрозумілих причин (значне віддалення від Львова та звязаність зі своїми дієцезійними осередками) дяки з перемиської й станиславівської дієцезій мусіли обмежитися до делегацій, зложених з кільканайцяти осіб. Та вже те одно, що дяки, люде незасібні, якщо не крайні пролетарі, зїхалися так масово, свідчить про велике зрозуміння своїх громадянських інтересів. Коли зважити, що в самій Галичині маємо понад три тисячі дяків та що це є елемент пригожий до організації; коли зважити, що це елемент в значній мірі упосліджений матеріяльно, а одночасно наскрізь громадянський; коли мати на увазі їхнє значіння в громаді, — то зацікавлення долею й організацією дяків повинно проявитися в наших керуючих чинників — тим більше, що находимося в добі, коли освічений, свідомий своїх громадянських прав і обовязків дяк може й повинен стати незвичайно важним, провідним чинником на місцях на полі освітному, економічному й політичному.

Дяківські збори відбулися в середу 29. квітня у великій салі „Народнього Дому“, по береги виповнений зібраними. В 10-тій год. ранку збори відкрив голова товариства о. Евг. Дуткевич, парох церкви св. Петра і Павла, представивши відпоручника Митр. Ординаріяту о. крил. Василя Томовича. Секретарями вибрано пп. Мінчакевича, дяка з Ляцького вел. біля Золочева і Майбу, дяка з Ярослава. Станиславівська делегація прибула під проводом п. Полотнюка, катедр. дяка зі Станиславова; від перемиської філії „Самопомочі дяків“ відчитано привітне письмо. Опісля витав зїзд представник Ординаріяту о. крил. В. Томович, після чого приступлено до денного порядку. А саме відчитано й затверджено протокол з попередніх заг. зборів, зложено звіт з касового обороту (в приходах 779·34 зол., в розходах 179·20, остала готівка 600·14 зол.) та на внесення п. Харини уділено абсолюторію уступаючому виділові.

З черги о. Іван Туркевич, парох св. Пятниць у Львові реферував службову прагматику для дяків львівської архідієцезії, надану Митрополичим Ординаріятом.

До дискусії над службовою прагматикою зголосилося багато бесідників. Перший забрав голос о. Білинкевич, парох Грибович, який звернув увагу на культурну ролю дяків та підкреслив, що не слід звертати увагу виключно на матеріяльну сторону, але плекати любов до всього рідного, бо тепер настали важкі часи для нашого народу. Молоде покоління виховується в нездоровій атмосфері, багато з молоді не вміє читати по українськи, ані не знає церковщини. Бесідник закінчив покликом до обєднання народніх робітників.

Опісля прийшов до голосу п. Багрій зі Зборівщини. Він підніс ролю й значіння дяків в минувшині та порівнав з незавидним становищем під теперішню хвилю. Колись священик і дяк становили одну сімю, яку оберігала церкву і народ, піддержувала й поширювала освіту. Дякоучителі зберіглися у вдячній памяти народу. Та і за австрійських часів такі владики, як Снігурський і Яхимович, дбали про освіту і матеріяльне забезпечення дяків. Одначе згодом на вищих духовних становищах настали люде, що не інтересувалися дяківським станом, а наслідок чого наступила розтіч між священиками і дяками. Дяк вій-шов подекуди на послугача в священичім домі. А прецінь честь армії залежить від поодинокого жовніра з окрема. В наслідок того підупав наш обряд, церковні власти вже не дорожать церковним співом. Його загнали ті, що були і є обовязані дбати про велич обряду. На жаль, трапляються випадки, що деякі священики відмовляють дякам від участи в своїй організації. (Голоси негодування). Тепер всі мають свої організації. Годиться і дякам обєднатися в обороні своїх прав і в боротьбі за кращу долю.

Бесідник малює важке положення дяків і закликає до організації. Він дякує о. митрополитові за прихильність до дяків, за створення дяківської бурси (присутні співають „многая літа“), дякує й за видання службової прагматики, жаліє тільки що її видано „для нас, але без нас“, та поминено минулорічний правильник.

Бесідник вповні приєднується до думки, висунутої перемиським „Українським Голосом“, щоби дякам дати вищу освіту, одначе перш усього слід їм дати хліба, бо тоді на дяків підуть і люде з вищою освітою. Слід змагати до того, щоби кандидати на дяків покінчили нижшу середню школу або повну вселюдну (7-мий клясову), а опісля, щоби на ширший рівень поставити дяківські школи. Тільки дяк з середньою освітою, відповідно забезпечений під матеріяльним оглядом буде мотором суспільної праці, буде керманичем освітного й кооперативного, взагалі економічного життя на селі.

Після сього бесідник переходить до критики поодиноких постанов службової прагматики, домагаючись їх зміни.

В дальшій дискусії забирав голос п. Голуб, а опісля о. Вол. Садовський, парох Преображенської церкви у Львові, звернув увагу, що дискусія над прагматикою є покищо безпредметова, бо вона вже надана і затверджена митр. Ординаріятом. Поки-що слід її прийняти такою, якою вона є, а згодом змагати до зміни тих постанов, які виявляться непригожими. Замісць зосереджуватися на прагматиці, годиться звернути увагу на питання хліба. А саме слід вибрати і вислати до о. митрополита депутацію та вимагати, щоби Митрополичий Ординаріят старався при розподілі ерекціональних ґрунтів, щоби дяків вивінувано в землю так само, як латинських органістів, та щоби після знесення треб дякам дано відповідну постійну платню. Вкінці слід реально поставити справу дяківської освіти.

Дальше промовляв п. Матвіїв, о. Ів. Туркевич і п. Волощакевич. Останній бесідник говорив незвичайно різко, внутрішньо-опозиційно, викликавши деякими надто різкими виступами небажаний інцидент, який прийшлося лагодити п. Матвіїву, о. Мариновичеві і ин.

Після того вибрано депутацію, зложену з д-ра Мих. Західного, адвоката в Бережанах, п. Герасимовича дяка зі Станиславова, п. Фещини, дяка з Перемишля, п. Матешевського, дяка з Лавочного, п. Матвіїва і п. Багрія. Депутація удалася до о. митрополита з вимогами порушеними багатьома бесідниками, а засованими о. В. Садовським.

В межичасі приступлено до вибору виділу, який складається з 10 осіб. А що голову і його заступника іменує Митр. Ординаріят, то збори вибирають тільки 8-мох членів виділу.

До виділу вибрано п. Гната Кріштальського, архікатедрального дяка у Львові, п. Якова Харину, дяка Успенської церкви у Львові, п. Иосифа Кушніра, дяка зі Щирця, п. Іллю Швака, дяка з Тернополя, п. Івана Дмитрика, дяка з Гаїв б. Львова, д-ра Мирослава Янкевича, адвоката у Львові і студ. Романа Кріштальського у Львові.

Членську вкладку встановлено 6 зол. річно і 1 зол. вписового.

При точці: внесення і запити забирали голос пп. Баслядинський, Яструбицький, Скробач і ин.

В год. 4-ій попол. голова о. Дуткевич закрив збори, дякуючи зібраним за масову участь і за поважне трактування життєвих справ.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Залізнича катастрофа біля Староґарду.

З 30. IV. на 1. V. на шляху Тчев перед Староґардом вискочив поїзд із шин. Парова і 4 особові вагони злетіли з насипу 6 м. високого. Згинуло 27 чоловік, 12 тяжко ранених, 6 легко. Слідство виявило, що поїзд мали висадити у воздух, але в останній хвилі відкрутили шруби в шинах. Жертвою впали головно німецькі і польські голоджане. Мін. загр. справ Скшиньскі і мін. залізниць Тишка вислали до німецького мін. зал. кондоленції, бо катастрофа приключилась на польському терені.

Третій уряд Пашіча.

Юґосл. король прийняв димісію уряду і підписав декрет про іменування третього з ряду уряду Пашіча. В склад уряду входять усі попередні міністри. Крім того король обсадив необсаджені досі теки. Політичні кола думають, що новий уряд Пашіч-Прібічевич є лише провізоричний, та що дальше йтимуть переговори за вступленням Радічової партії до уряду. „Н. Вр. Тґт.“ повідомляє з Білгороду, що в опозиції велике невдоволення з причини такої скорої й таємничої реконструкції уряду. Опозиція готовиться до великого парламентарного бою.

Злука Австрії з Німеччиною.

Гінденбург на вічу в Ганновері 30. IV. заповів як першу точку своєї програми прилучення Австрії до Німеччини.

Присуд у краківській розправі.

30. IV. в Кракові трибунал засудив обвинувачених у звязи з листопадовою масакрою робітників: ген. Чікеля на 2 місяці кріпости, капіт. Обєдзіньского 2 міс. вязниці в увільненням із війська.

Біржа.

Львів, 2. травня 1925.

Гроші.

Амер. дол. 5·17 — 5·17¼, канад. дол. 5·14—5·14¼, ческі кор. 0·15 — 0·15⅛, лєі 0·02¼ — 0·02⁵/₁₆ франц. франк 0·27 — 0·27¹/₁₆, швайц. фр. 0·99—100·00, анг. фунт 24·50—24·60.

Золото. 20 кор. 21.70—21·80, 20 франк. 19·55—19·75; 20 марк. 24·65—24·80; 10 рубл 26·80—27·00.

Срібло. Австр. кор. 0·43—0·43⅛, 5 австр. кор. 2·26—2·30, фльорени 1·16—1·18, рубл. 1·82—1·83, рубель дрібним сріблом 0·80—0·82.

Збіжжя.

Пшениця від 38 до 40, жито від 32 до 33·50, ячмінь від 27 до 28.

НОВИНКИ.

— **Льосування присяжних суддів до другої надзвичайної каденції.** До другої надзвичайної каденції суддів присяжних, що починається 7. травня цр. вильосовано таких громадян: Банась Теофіль, різник, д-р Белиньскі Витовт, адвокат. Божемскі Евген, урядник. Браун Рудольф директор тов. „Гізеї“. Бжезіцкі Брониславі, урядник, Енгель Мечислав, цукорник, Гембажевскі Домінік, інжінер, Галінка Михайло, власник реальности, Ігнатовіч Казимир, управитель фабрики мила, Камєнобродзкі Ян, коваль, Кодзяк Олександер, швець, Корнберг Юрій, урядн. тов. „Премісо“, д-р Лілієн Артур, віцедир. банку, Мисловскі Юзеф, будівельний підприємець, Одлевіцкі-Поздбут Антін, дир. польського Льойду, Равскі Кароль, урядник тов. обезп. Роґатин Соломон, власник реальности, Салєпік Станислав, швець, Шімер Вільгельм, власник реальности, Шльосер Михайло, механік. Шейлович Мойсей, трафікант. Шен Едвард, купець, Шубарт Мих., власник реальности, Середніцкі Юзеф, банковий урядник, Смолїковскі Генрик, інжінер, Стемпкович Станислав, кушнір, Столяр Едвард, прокурент банку, Штоф Бертольд, промисловець, Сватонь Франц, фабрикант, Сильвестер Войтіх, різник. Шайнок Володислав, інжінер, Урбанек Рудольф, директор нафтового товариства, Жінкевич Иосиф, власник реальности, Зьомек Зиґмунт, урядник. Жуковскі Юзеф, власник фабрики. На заступників вильосовано: Антоні Кароль, мулярь, Куперман Ісак, залізничник, Тадевич Яків, купець, Грос Адольф, прокурент банку, Грабовскі Олександер, урядник магістрату, Нійдек Альойзій, власник реальности, д-р Нич Болеслав, купець, Пйонтковскі Станислав, слюсар, д-р Турянський Іван, канд. адв.

— **Влом до суду при Судовій вул. у Львові.** Управа будинку окружного суду I. секції повідомила поліцію, що ночі з 29. на 30. квітня невідомі злочинці вломилися до судової каси, та забрали з неї 1000 золотих готівкою. Слідство ствердило, що злочинці дісталися до будинку через мур реальности від Зеґмунтівської вулиці. Видно, що львівські злодії не дуже то шанують святиню Теміди. Та й не диво, бож нераз доводилося їм завдяки тому ж судові відсиджувати не одну длину злодійської покути на Бриґідках. Чи ль з пімсти ограбили вони тим разом убогу на гроші касу Теміди.

— **Мистецтво зліплювання долярів і його виконавці.** Будівельний підприємець п. Бернард Раппапорт, замешкалий при вул. Голомба у Львові позичив у Банку Відбудови 873 доляри. Гроші завинув у газету і сховав до кишені. По якомусь часі та газета почала йому заваджати, він її витягнув і рішився викинути, але наперед передер її на половину, очевидячки разом із грішми. Щойно передерши прийшов до себе і сконстатував, що всі позичені доляри нагло зробилися роздвоєними. Серед своїх приятелів у віденській каварні жалувався потерпілий на велику страту. Та на все є рада. Бо ось адвокат д-р Етінгайн за дуже малу нагороду титулом посередництва взявся ратувати пошкодованого. Він представив його артистові від ліплення долярів Фрідманові. Разом пішли вони до помешкання Фрідмана на Газову вулицю, де той останній за 50 долярів нагороди взявся направляти подерті доляри. При допомозі всяких плинів і праси він направив один 50-доляровий банкнот так майстерно, що Раппапорт захопився. Перший банкнот вислав Фрідманом титулом гонорару

Решту на очах Раппапорта Фр. теж позапіплював і вложив їх під пласу, зачеплюючи, що так мусять вони лежати 18 годин. Сам Фрідман віддав ключ від хати Раппапортові і тої ночи вдома не ночував. На другий день зійшлися всі тра Раппапорт, Фрідман і Епштайн, щоби вибрати з пласа долярів. Та долярів на жаль не було. Фрідман заявив, що вони згоріли. Справа пішла перед суд.

— **Нова недуга.** У Східному Забайкалю на Сибірі появилася нова пошесть. Тисячі людей хорують недугою, яку прозвано уровською від ріки Уров. Недуга проявляється нарощуванням возів, пухлинами та викривлюванням кінців. Недужі мають дуже здеформований вигляд. Нормальна здорова людина виглядає на велетня в порівнанню з недужим. Хорує на цю нову пошесть 10 тисяч людей. Ленінградське т. зв. Піроговське Товариство взялося енергійно за дослідження недуги та боротьбу з нею.

— **Японський Распутін.** Про нього пише тепер дуже много російська і японська преса. Японський Распутін Іно має багато імен. Одні звуть його „Ондейським богом" (Ондея — один з районів Токіо), инші „живим богом", а ще инші просто „святим чоловіком". Тепер йому 59 літ. Японська суспільність знає його діяльність вже давно. Він далеко розумніший та інтелігентніший від неотесаного і малограмотного тобольського Распутіна. Іно користується так же як Распутін великим впливом на аристократичні дами, що користуються великими впливами серед двірських, урядових, військових і инших кол. В часі російсько-японської війни Іно вже був відомий, але свою популярність здобув щойно тоді, як сповнилося його пророцтво про побіду Японців. За сповнення того пророцтва Іно дістав у Токіо велику камяницю і багато концесій. Від того часу по нинішній день його вплив все зростав та опинився тепер на вершинах. Деяким колам він починає вже шкодити. А тому не виключений для Іно такий кінець, який постиг Распутіна.

— **Український Наддніпрянський Театр О. Мітькевич.** Під режисурою М. Комаровського гостить вже від місяця в Тернополі. Протягом цілого часу театр дав 22 вистави побутового, історичного і модерного репертуару. Артисти театру користуються серед громадянства великою симпатією, що виявилося в розібранню артистів по приватним помешканям і влаштуванню комерсу. Від 19. квітня склад театру поповнився новозаангажованими силами. Заангажовано: п. Зоню Вовченкову до драматичних роль і п. Юрка Ковченка на адміністратора. В понеділок 27. IV. театр дав останню виставу „Мазепа" пєсу Мирославського, після чого вибрався до Чорткова, де 1. травня дав першу виставу, пєсу Чорбатого „Воскресення". По дорозі до Чорткова театр навитав на дві вистави (29. 30. квітня) до Микулинець, де дав „Вій" і „Уріель Акоста".

— **П. т. Чи Ви** у відповідь на проспект практичних книжок, розісланий накладнею „Праця" у Львові, Ринок ч. 10., перед кількома тижнями з „Ділом" вже замовили які книжки? Коли ще ні, то зробіть це тепер. — *Накладня „Праця".*
1887 1—1

Зі спорту.

З спортового Т-ва „Україна".

Секція боксу. Т-во організує секцію боксу. Організаційні сходини секції відбудуться 2. травня ц. р. о год. 17. в домівці „Сокола-Батька"; проситься всіх, хто тим родом спорту інтересується і бажає його вправляти, точно в означеній годині явитися.

Секція копаного мяча. Тренінги секції копаного мяча відбуваються кожного вівтірка від 18-ої до 20-ої і кожного четверга від 16-ої до 18-ої год.

Жіноча секція легкої атлетики. Організаційні сходини секції відбудуться 2. травня ц. р. о год. 19-ій в домівці „Сокола-Батька". Всі пані, які заявили бажання вправляти легку атлетику — зволять точно прибути.

До абсольвентів

І. Академічної Гімназії у Львові 1900 року.

Дорогі Товариші!

В червні п. р. минає 25 років від тої хвилі, коли ми скінчили середню науку і прощалися з лавками цього старого українського заведення. Поки розсталися та розійшлися по цілому світі здобувати вище знання і саме життя, ми ще раз зібралися у святочному настрою: виряжали нас на ту дорогу наші учителі і директор і ми розпрощалися з ними і поміж собою та з мурами шкільного будинку. Широкий світ манив нас до себе чаром таємних красок, але поки ми розїхалися, прирекли собі ще раз зібратися разом аж за 25 років. Цей речинець, який тоді здавалося нам неймовірно довгим, осьде несподівано швидко кінчиться. Що сповнилося з наших гарних надій, а що ні, це скажемо собі на спільному зїзді. Тому то гурток підписаних пригадує всім товаришам і закликає їх в догідний день лат. Божого Тіла, отже в день 11. червня 1925, 9 год. ранку, ставитись на 25-літній Товариський Зїзд в мурах старого будинку, в „Народнім Домі" у Львові.

Товариші, які прочитають цю оповістку, зволять ласкаво передати її тим, з якими стоять в близьких зносинах і зголоситися до 20-го травня та подати повні адреси так свої, як і тих близших собі товаришів, на руки тов. д-ра Ярослава Гординського, Львів, вул. Листопада 40.

Львів, дня 14. квітня 1925.

о. Адам Іван, інж. Барвінський Роман, дир. Глинянський Адольф, д-р Гординський Ярослав, проф. Назар Йосафат, д-р Пеленський Йосиф, прок. Петрушевич Лев, інж. Храпак Зиновій, д-р Цегельський Роман.

На допомогу „Голодному Селу"

зложили в золотих в місяці квітні:

ВИКАЗ 6в.

Персонал „Народної Торговлі" — Краєвий Союз Споживчий у Львові: Заячківський Микола 20, Ю. Павликовський 20, д-р Бриляк Олександер 12, Скрипка Микола 10, Лаворко Михайло 10, Кіт Петро 8, Тютько Степан 9, Маркевич Юлія 5, Гарасимчук Григорій 5, Скрябек Ол. 7, Галапович Юл. 6, Федорчак Федір 4, Перун Юст. 4, Кметикевич Ром. 3, Кудрик Вас. 3, Тесля Василь 2, Процик Мих. 5, Мисько Наталія 2, Береза Михайло 4, Чальчукевич Вол. 3, Собчишин Рузя 3, Юліян Романчук Львів 10, о. Теофіль Бобикевич 7·50, Учениці Семінара СС. Василіянок 8.

Львів, дня 28. квітня 1925 р.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський театр О. Мітькевич. Чортків. Саля „Бристоль":

Субота 2. V. „Пан Твардовський".
Неділя 3. V. „Вій".
Понеділок 4. V. „Казка старого млина".
Вівторок 5. V. „Циганка Аза" (пєса Старицького).
Середа 6 V. „Ревізор з Петербурга".
Четвер 7. V. „Майська ніч".

Управа театру звертається до Вп. Громадянства м. Чорткова з проханням про поміщення артистів в складі 28 осіб по приватним помешканням. Ласкаві зголошення приймає українська книгарня („Народний Дім"). 1872 1—?

Приготовний курс до гімназії почнеться 1. мая. Зголошення приймає Управа гімназії в Городенці. 1856 3—3

До Хвального Т-ва „Сокіл-Батько" Львів, вул. Руська ч. 20. Світле Товариство! Читальня Товариства „Просвіти" ім. Тараса Шевченка в Конорі Онт. Канада, посилає 20 американських долярів на Український Город у Львові. Розуміємо велику ціль Українського Города у Львові, де має гуртуватися українська молодь, щоби навчитися організації і набрати сили, жвавости і карности до боротьби за права українського народу; для того посилаємо на сю ціль наш даток. — Конора Онт. Канада 15. марта 1925 р. За Управу Товариства *П. Ратуський* голова, *Артур Цуркан* секретар. 1876 1—1

Прогулька до Роздолу і Жидачева заходом тов. „Плай" відбудеться дня 3. мая ц. р. під проводом д-ра Моралевського. Відїзд зі Львова залізницею до Миколаєва о год. 7·10 рано, дорога пішки до Роздолу і Жидачева коло 30 км.; поворот залізницею через Стрий, приїзд до Львова 10·10 вечером. Збірка перед головним двірцем о год. 6·50 рано. Кошти залізниці III кл. без знижки там і назад 6·20 зл. Програма дальших прогульок тов. „Плай" на місяць май: 10. V. Жовква-Гринько, 17. V. Замарстинів-Брюховичі, 24. V. Янів-Страч, 31. V. Татарів-Хомяк. Близша програма буде оголошена, застерігаються зміни. 1-1

Товариський зїзд. Товаришки і товариші, що склали іспити зрілости в українській учительській семинарії у Львові в р. 1920, будуть ласкаві негайно подати свої адреси Софії Сабат-Федорцевій у Львові, вул. Косцюшка 1а. в ціли відбуття товариського зїзду в дні 31. травня (мая) на латинські Зелені свята. За Комітет: *Вол. Лудрик-Піцковська, С. Сабат-Федорцева.*

Дрібні оголошення.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Присилайте передплату!

Звичайний Загальний Збір

акціонарів Земельного Банку Гіпотечного

відбудеться в пятницю дня 22. мая 1925 в салі товариства „ДНІСТЕР" у Львові (ул. Руська 20. партер) о год. 10. рано.

Право голосу на Зборах мають ті акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Загальними Зборами зложать в Дирекції Земельного Банку Гіп. або в „Українській Щадниці" в Перемишли акції разом з незаплаченими купонами.

ПТ. Акціонарі, котрі ще не зложили своїх акцій а мають намір взяти участь в Загальних Зборах, зволять про це повідомити Дирекцію Банку подаючи свою адресу, щоби їм на час видано легітимації на Загальні Збори.

На зложені акції будуть видані посвідки та легітимації (виказки) тим, які мають право вступу на Збори (§§ 65, 67 і 68 статута).

Кождих 100 акцій дає право до 1. голосу. Акціонарі, що мають менше як 100 акцій є управлені установити спільного повновласника з поміж себе або передати повновласть иншому управненому акціонерови.
1864 3—3

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.